

eneste SSW-repræsentant i Landdagen.

I 1950'erne og 60'erne ændredes SSWs rolle. Fra omkring 1950 var drømmen om genforening med Danmark uden reelt indhold. Målet blev derfor nyformuleret. Sydslesvig skulle ikke bringes til Danmark, men Danmark til Sydslesvig. SSW fik til opgave at skabe betingelser for en dansk og frisisk hverdag for mindretallene. Gennem praktisk politik skulle sikres de bedst mulige økonomiske betingelser.

Berthold Bahnsen

I landdagen markerede Berthold Bahnsen frem til 1971 en sådan politik. Han samlede sin energi om de spørgsmål, som var af konkret betydning for mindretallene og fik et godt samarbejde med tyske politikere.

I disse år gik SSWs stemmetal fortsat tilbage. Lavpunktet var nået ved valget i 1971, hvor SSW kun fik 19.720 stemmer (1,4 %).

I 1966 fik SSW nyt partiprogram. SSW anmeldte sig som aktiv medarbejder i landet Slesvig-Holsten. SSW ville arbejde ud fra det demokratiske nordiske forbillede, så mindretallene blev en bro til nabostaten og fortalere for landsdelens særlige historie og behov. I det næste program fra 1981 blev ambitionerne udvidet. SSW fremhævede sig nu som fortaler for Sydslesvig som sådan. SSW ville være et ligeværdigt regionalparti.

Samuel Münchow

1971 Karl Otto Meyers æra

Det blev linjen, da journalisten **Karl Otto Meyer** i 1971 efter Berthold Bahnsens uventede død overtog mandatet i Kiel. Den nye landdagsmand viste hurtigt en ny stil. Han tog stilling til landspolitikken i bred almindelighed - ikke kun til mindretalsspørgsmål.

K. O. Meyer kæmpede stædigt for fuld ligeberettigelse til de danske og frisiske befolkningsdele. I landdagen steg antallet af SSW-initiativer markant i 1980'erne. Et af resultaterne var forhøjelsen af landets tilskud til de danske skoler til 100 % i 1985 og en særlig regionalstøtte til landsdelen Slesvig.

Ved valgene blev tilbagegangen nu afløst af stabilisering. Mandatet i landdagen lå fortsat på vippen, men SSW blev gang på gang tungen på vægtskålen, når der skulle dannes regering i Kiel. Det gav øget opmærksomhed i medierne og hos de andre partier.

Af særlig betydning blev den såkaldte Barschelskandale i 1987. Karl Otto Meyer optrådte i medierne som den ubestikkelige og SSW som det eneste ubelastede parti. Bonus'en var et klart forbedret vælgresultat i 1988 og 1992.

Denne fremgang fortsatte også efter at Karl Otto Meyer efter eget ønske forlod Landdagen til valget i 1996.

1996 Fremgangstid med Anke Spoorendonk

Ved 1996-valget fik SSW 38.285 stemmer. For første gang siden 1962 havde mindretallet mere end en repræsentant i Landdagen. Meyers efterfølgere blev **Anke Spoorendonk** og **Peter Gerckens**.

Anke Spoorendonk videreførte konsekvent Karl Otto Meyers politiske stilændring: SSW tager stilling til alle spørgsmål og markerer sig som uafhængigt, konstruktivt oppositionsparti, der søger indflydelse på flertallets politiske beslutninger. På denne måde har SSW blandt andet kunnet gennemtrumfe en lov om offentlighed i forvaltningen, en lov om overenskomstmæssig aflønning ved offentlige udliciteringer og mindretalspolitiske landvindinger.

Sit foreløbige højdepunkt opnåede SSWs succes ved landdagsvalget 2000, hvor partiet næsten fordoblede sit stemmetal fra 38.285 til 60.367 (4,1%) og tre SSW-politikere fik sæde: Anke Spoorendonk, friseren **Lars Harms** og **Silke Hinrichsen**. Det overvældende resultat skyldes, at SSW på grund af en ændring i valgloven for første gang også kunne vælges i Holsten.

Ved landdagsvalget 2005 fik SSW 51.920 stemmer (3,6 %) og mistede atter et mandat. Alligevel fik partiet opmærksomhed langt ud over Tysklands grænser, fordi det atter var tungen på vægtskålen. Den aftalte SSW-støttede mindretalsregering fik dog aldrig et flertal på grund af en skjult modstander i SPD-gruppen.

Vil du vide mere?

Så kan du bestille de følgende bøger på SSWs landssekretariat...

SSW - Dansksindet Politik i Sydslesvig 1945-1998 - Historikerne Lars N. Henningsen Martin Klatt & Jørgen Kühl giver et omfattende overblik over SSWs historie frem til 1998. (493 sider)

SSW - Mindretals- og regionalparti i Sydslesvig 1945-2005 - forkortet og aktueliseret udgave af SSWs historie af Martin Klatt & Jørgen Kühl (51 sider)

SSWs historie på nettet - En udførlig fremstilling af SSWs historie og et anegalleri med alle landdagsmedlemmer finder du på vores hjemmeside www.ssw.de

Har du spørgsmål?

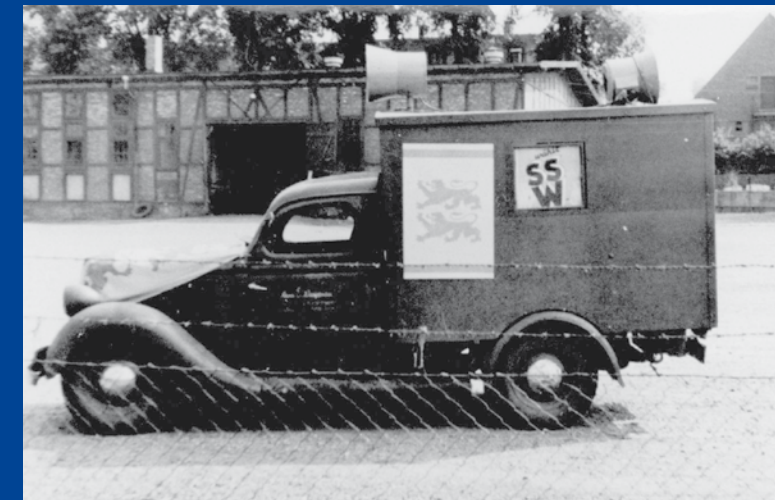
Vil du videre mere om SSW, så henvend dig til

SSWs landssekretariat
Schiffbrücke 42
24939 Flensburg

tlf. 0461-144 08 310
info@ssw.de

Om Sydslesvigsk Vælgerforening

SSWs historie

Dansk politik i Sydslesvig 1864-2005

SSW
For os i Sydslesvig.

Tyk: Flensburg Avis

I starten var der had mellem danske og tyske. Her er det danske sekretariat i Husum blevet tilklistret den 21. Oktober 1948.

SSWs rødder er solidt plantet i vores region med dens tre kulturer. Vores historie viser: I mere end 140 år har dansksindede politikere i Sydslesvig uafhængigt kæmpet for kulturel mangfoldighed og for regionens interesser.

Det der har været grundlag for dansk politik for et århundrede siden præger stadig vores handlinger: Uafhængigt af politiske ideologier går vi ind for menneskenes ret til at leve i overensstemmelse med deres egen kulturelle identitet. Og uafhængigt af storpolitiske interesser i Berlin og Kiel går vi ind for, at Sydslesvigs særlige interesser ikke bliver overset.

Det er hjørnesteenene i SSWs politik.

I dag er SSW nærmest et vartegn for det fredelige - omend ikke altid spændingsfri - samliv mellem danske og tyske.

Dansk politik i Prøjsen

Sydslesvig er den sydlige del af det danske hertugdømme Slesvig, der strakte sig fra Kongeåen ved Kolding til Ejderen ved Rendsborg. Efter krigen mellem Danmark og Prøjsen/Østrig i 1864 blev Slesvig indlemmet i kongeriget Prøjsen i 1867.

Umiddelbart efter den prøjsiske besættelse begyndte det danske politiske arbejde i området. På dette tidspunkt var der ikke tale om mindretalspolitik. De danske kandidater til politiske embeder opnåede klare flertal ved valgene i området. Det politiske arbejde i de tyske parlamenter beroede på et flertal i befolkningen og var en slags protestbevægelse imod den tiltagende undertrykkelse af alt dansk i landsdelen.

Mindretal i Weimar-Republikken

Men det danske flertal gik tabt gennem årtierne som prøjsisk provins. Ved folkeafstemningen i 1920 måtte befolkningen selv vælge, om de ville leve i Danmark eller Tyskland. Mens nordslesvigerne stemte sig hjem til Danmark, var resultatet i Sydslesvig en skuffelse for de danske politikere: Sydslesvig stemte tysk og det gamle hertugdømme Slesvig blev for første gang i sin historie delt mellem to stater. Men heller ikke dette nederlag formåede at stoppe det danske politiske arbejde. Danske borgere stillede fortsat op til valgene i det tyske rige - og havde succes.

Politik i det stille i nazi-riget

1933

Efter 1933 var det dog ikke længere muligt at udøve rent politisk arbejde. Mindretallet fik af nazi-magthaverne tildelt pladser i "marionet-kommunerrådene". Meget foregik nu i det stille og i hemmelighed. Mange af de ellers få modstandsfolk under krigen var politisk aktive mennesker fra den danske del af befolkningen.

Blomstringstid i efterkrigsårene

1945

Efter befrielsen fra nazisterne i 1945 oplevede den danske politik en ny blomstringstid. For at fremme en demokratisk udvikling i Slesvig-Holsten udpegede den britiske besættelsesmagt nye borgmestre. Ofte gjorde man brug af kommunalpolitikere fra det danske mindretal, fordi disse ikke havde været medlem af nazistpartiet. Blandt andet i Flensburg, Lyksborg og Slesvig indsattes danske borgmestre, der bekræftedes af befolkningen ved det første demokratiske valg i 1946.

En stor del af befolkningen sluttede op omkring den danske bevægelse. Folk vendte ryggen til Tyskland i forargelse over nazisterne og krigen. Mange håbede på, at Sydslesvig ville blive genforenet med Danmark.

De danske politikere opnåede sensationelle valgresultater i disse år. Ved kommunalvalget 1946 stemte en stor del af befolkningen på Sydslesvigsk Forening (SSF) og det dansksindede socialdemokratiske parti i Flensburg (SPF). I byen Flensburg og en lang række kommuner vandt de danske kandidater over 50 % af stemmerne. Ved det første landdagsvalg 1947 fik den danske

bevægelse ca. 33 % af stemmerne i Sydslesvig.

Disse tal gengiver også de enorme spændinger, der prægede Sydslesvig i disse år. I krigens sidste måneder var der kommet mange flygtninge østfra. I kredsen Flensborg-land f. eks. udgjorde de 40 % af den samlede befolkning. De mennesker, der havde levet her før 1945, følte sig ofte

trængt. Deres store uvilje overfor de østtyske flygtninge styrkede den danske bevægelse.

I de første efterkrigsår blev mindretallet repræsenteret politisk ved SSF. I 1948 fik mindretallet dog pålagt af den britiske besættelsesregering at grundlægge et eget parti.

Dansk politik i SSW

1948

I august 1948 grundlagdes Sydslesvigsk Vælgerforening (tysk: Südschleswigscher Wählerverband, SSW) som politisk talerør for det danske mindretal og de nationale frisere i Nordfrisland. I de første år kunne SSW fortsætte de danske valg succeser. Ved kommunalvalget i 1948 fik det ny parti med det samme 26 % af stemmerne i Sydslesvig. Ved forbundsdagsvalget i 1949 vandt SSWs **Hermann Clausen** endda et sæde i den ny Forbundsdag i Bonn.

Efterkrigstidens massive opbakning varede dog ikke ved. Håbet om en genforening med Danmark blev ikke indfriet. Med årene normaliseredes hverdagen for menneskene i den ny For-

bundsrepublik Tyskland. For mange mistede den stærke regionale orientering sin betydning. Efterkrigstidens ekstremt høje valgresultater stabiliserede sig på et lavere leje. Stemmetallene i grænseregionen vidnede stadig om et stærkt dansk mindretal. Men især i det sydlige Sydslesvig måtte SSW i 50'erne og 60'erne affinde sig med en betydelig nedgang.

I 1950 indførte man tilmed en 5%-spærregrense, der hurtigt blev et problem for mindretallets parti. SSW opstillede kun i Sydslesvig, og derfor var det dobbelt svært at nå 5 % af alle stemmer i den samlede delstat. Efter valget i 1953 måtte SSWs Hermann Clausen forlade Forbundsdagen igen. I 1954 kom SSWs stemmeandel i Slesvig-Holsten ned på 3,5 procent og mindretallene mistede også deres pladser i Landdagen i Kiel. Herefter blev kommunerne det vigtigste virkeforum.

Mindretalsparti i Slesvig-Holsten

1955

I sommeren 1955 underskrev forbundskansler Konrad Adenauer og statsminister H. C. Hansen København-Bonn-erkæringen, der skulle sikre mindretallenes rettigheder på begge sider af den dansk-tyske grænse. I denne forbindelse blev SSW fritaget for spærregrensen. Fremover skulle mindretalspartiet kun opnå så mange stemmer, så det kunne deltage i mandatsfordelingen efter valget. I 1958 indtog SSWs **Samuel Münchow** og **Berthold Bahnsen** atter pladserne i Kiel - på baggrund af en stemmeandel i Holsten, som nu udgjorde 2,8 %. Fra 1962 sad friseren Bahnsen som

Hermann Clausen